

Za přehlédnutí celého textu a za četné cenné rady a připomínky překladatel srdečně děkuje prof. A. V. Límanovi, čestnému profesoru univerzity v Torontu, a PhDr. Vlastě Dufkové z nakladatelství Paseka.

Dáma z Pavloniové komnaty

Za panování jistého císaře – kdo ví, který to byl – sloužila mezi četnými dámami a komornými u jeho vznešeného dvora jedna, která svou hodností nikterak nevynikala, přesto se však nadmíru těšila přízni Jeho Veličenstva.

Dámám vyšší hodnosti, jež si osobovaly právo na výlučné místo v císařově srdci, byla trnem v oku. Žárlily na ni a svou povýšenost dávaly okázale najevo. Podobně byly jejím úspěchem pohoršeny i ženy, jež byly stejného postavení jako ona nebo nižšího.

Nebohá dáma tedy jitrila každým dnem a na každém kroku nenávisť a zášť celého dvora. Až jednoho dne míra přetekla a ona, zemdlena, počala klesat pod tíží takto navršené zloby. Proto se nakonec těžce roznemohla. Ve chvílích nejvyššího zoufalství se utíkala stále častěji k matce, do rodné vsi. Císař byl však jejím stavem nesmírně dojat a jeho nehasnoucí láska plála nyní ještě jasněji. Již dávno přestal dbát výstrah rádců a jeho počínání nezůstávalo ani u poddaných bez povšimnutí. Ministři a dvořané bezmocně odvraceli zrak – právě o takovém zaujetí se praví, že bije do očí.

V daleké Číně vedl svého času podobný běh věci k lítým bojům a k rozvratu říše. Jaký div, že poddané naší vlasti jímaly nyní podobné obavy! Jistě, již brzy někdo vzpomene na ono smutné podobenství a vysloví nahlas neblaze proslulé jméno překrásné Jang Kuej-fej, milostnice císaře Süan-cunga...

Jaký div tedy, že nešťastná dáma žila obklopena neustálým chladem a nedůvěrou. Jedinou oporou ve všech protivenstvích jí byl vzácný cit Jeho Veličenstva, jenom kvůli němu ještě snášela službu s ostatními dámami u dvora.

Její otec býval vrchním ministerským radou, ale záhy zemřel. Naštěstí radova první choť byla dáma ze slušného rodu a dosti vybraných způso-

bů, a proto dceru vedla k zachování etikety a předepsaných obřadů v nemenší míře, než je tomu u dívek, o něž pečuje otec a jejichž rodina se těší přízni Štěstěny. Muž, který by nad dívkou držel ochrannou ruku, ovšem přece jen chyběl, a tak si často nevěděla rady, zejména ve chvílích, kdy toho měla zapotřebí nejvíce.

Nakonec však dobré skutky z minulých životů přece jen převážily a paní překonala všechna protiventství. Osud jí totiž konečně dopřál, aby císaři povila roztomilého synka, malého, půvabného prince. Císař se již nemohl dočkat, až mu děcko budou smět ukázat, a když je konečně přinesli, chvěl se nedočkavostí. Byl to rozkošný obraz. To dítě bylo skvoucí drahokam, radost pohledět...

Císařův starší syn pocházel z lůna dcery ministra po pravici. Měl proto podporu mocných rodů a všichni si jej předcházeli jako jistého následníka trůnu. Mladší synek byl však daleko hezčí, daleko roztomilejší. Císař proto k staršímu synovi přistupoval s vědomím jeho významu pro říši, ale mladšímu věnoval svou osobní přízeň. Byl to jen jeho poklad, v němž našel zalíbení.

Matka dítěte nebyla ve skutečnosti tak nízkého dvorského stupně, aby musela být Jeho Veličenstvu kdykoli k ruce. Když nastupovala do služby, všichni si jí upřímně vážili, zejména proto, že měla povahu i vystupování osoby urozeného původu a vybraných mravů. Protože ji však Veličenstvo k sobě povolávalo stále častěji, nesměla nakonec chybět ani při žádné slavnosti nebo obřadu. Dokonce se stávalo, že panovník v její přítomnosti usnul, a pak jí druhý den do pozdních dopoledních hodin bránil v odchodu.

Zvykl si, že tuto ženu musí mít u sebe stále. Postupně na ni všichni počali docela přirozeně pohlížet jako na dámu nižší hodnosti, jež nemá práva volby a musí panovníka obsluhovat, kdykoli se mu zachce.

Po narození syna císař dámu žádal, aby u něho zůstávala jako princevna matka téměř trvale. To však v matce staršího syna vzbudilo obavy, že nedá-li si dostatečný pozor, může se nakonec malý princ stát následníkem trůnu.

Matka staršího syna sloužila tomuto císaři déle než ostatní dámy a on ji vždy choval ve velké úctě a lásce. Navíc mu dala i několik dcer, a proto

ho její námitky vůči matce druhého prince na rozdíl od námitek ostatních dam bolestně zraňovaly.

Zato matky mladšího syna si císař tolik hleděl mimo jiné proto, že viděl, jak je na jeho vzácné přízni závislá, a litoval, jak chřadne a bezmocně přijímá ústrky od výše postavených dam.

Místnost, která byla dámě v paláci vyhrazena, se nazývala Pavloniová komnata podle dřeva stromu, z něhož byla pořízena. Byla umístěna až na samém konci křídla dvorních dam, takže cesta, po níž Veličenstvo do této komnaty chodilo, vedla kolem komnat ostatních dam. Není divu, že tak četné návštěvy Veličenstva v Pavloniové komnatě počaly záhy vzbuzovat všeobecné pohoršení.

Navíc i dáma sama byla povolávána do císařových komnat stále častěji. A tak nakonec její sokyně počaly trísnit spojovací ochozy mezi jednotlivými stavbami i podlahu krytých spojovacích chodeb výkaly a nečistými předměty, a nečistota se pak přenášela na okraje oděvů služebnictva.

Někdy si tyto ženy počínaly téměř nepřičetně: uzavřely například dveře hlavní chodby, jež se nedaly nikudy obejít, po obou stranách závorou a na obou koncích si pak ukazovali, jak dívce ztížit průchod. Často ji štváry a týraly tak, že doslova propadala zoufalství.

Když nepříjemnosti dostoupily vrcholu a staly se pro nešťastnou dámu naprosto neúnosné, Jeho Veličenstvo se ustrnulo a rozhodlo se přestěhovat jinam dámu nižší hodnosti, jež bydlela v Kóródenu. Paní z Pavloniové komnaty tak získala nový, zvláštní pokoj hned vedle síně, v níž trávil dny odpočinku Jeho Veličenstvo. Ale dáma, kterou císařovo rozhodnutí zranilo, tím byla upřímně pohoršena, a císařova oblíbenkyně tak získala jen dalšího mocného nepřítele.

Když byly malému princovi tři roky, konal se slavnostní obřad prvního oblékání pánských nohavic. Avšak princův první pánský oděv nemohl již být zdoben tak bohatě jako oděv staršího prince, protože zásoby nejcenějších předmětů z palácové klenotnice, jež jsou pro takové účely určeny, byly již vyčerpány při minulém obřadu.

Ani tentokrát nebylo závistivců málo, ale vzhled a povaha tohoto prince, který vyspíval na svůj věk neobyčejně rychle, byly tak výjimečné a podivuhodné, že jím byli všichni oslněni a naprosto zapomněli na svou obvyklou nenávist. Navíc ti, kdo měli skutečný smysl pro ušlechtilost a krásu, upřímně žasli nad tím, že takový člověk jako Gendži vůbec chodí po této zemi.

V létě toho roku se princova matka těžce roznemohla a žádala, aby se mohla vrátit domů. Veličenstvo však k jejímu odjezdu nechtělo přivolit. Během roku pak nemoc dále pokročila, ale císař již stavu nešťastné dámy zcela uvykl. Přemlouval ji tedy, aby ještě chvíli vytrvala a neodcházela. Jenže běsnění postupující choroby bylo den ode dne neúprosnější. Pak náhle během pěti dnů nemocná sešla natolik, že její matce nezbylo než císaře se slzami v očích prosit, aby dceru ze svých služeb propustil. Dáma sama, pamětliva zásady, že sídlo Nebeského císaře nesmí poskvřnit svým skonem, svěřila malého prince do péče chůvy a v tichosti se chystala, že císařský palác sama a nepozorovaně opustí. Ani císař jí v tom nemohl bránit, neboť dvorské předpisy vysloveně požadovaly, aby nemocné dámy v paláci nepobývaly. Nesmírně jej však trápilo pomyšlení, že ji nemůže doprovázet.

Při loučení byl zděšen, když viděl, jak ona dívčí tvář, jež bývala vždy tak půvabná a milá, pohubla. Dojívalo ho, že slabost a stud dámě doposud bránily, aby se mu upřímně svěřila se svým utrpením. A když pak viděl, jak se mu nešťastnice doslova ztrácí před očima, zapomněl již zcela na svůj božský původ a úděl, a lhostejný ke svému vznešenému poslání, jež vyvěrá ze ctností v životech minulých a zavazuje pro životy příští, skládal před ní se slzami v očích pošetilé přísahy věčné věrnosti a lásky. Žel, nedočkal se již odpovědi. Nemocná měla oči hluboko zapadlé, byla jemnější než kdy jindy a ležela jako bez sebe, zatímco císař nad ní jen bezradně stál.

Ani poté, co dal zavolat skupinu služebníků táhnoucích malý osobní kočár, nenašel císař sílu k tomu, aby vyšel ven a vydal výnos, kterým nemocnou propouští ze svých služeb.

„Což jste neslibovala, že se i na poslední cestu vypravíme společně? Přece Nás nenecháte samotného?“ tázal se.

Dáma na císaře pohlédla s upřímným soucitem a přerývaným hlasem počala recitovat:

„Přichází konec...“

Věřte, nic nebolí víc

než toto loučení.

Oč raději bych ale

volila cestu žít!

Kéž bych byla tušila, jak to všechno skončí...“

Raději nedomluvila. Ostatně, bylo jí příliš zle: zřejmě byla úplně na pokraji vyčerpání. Nezbyvá než svěřit věci jejich přirozenému běhu, usoudil nakonec císař. Právě v té chvíli k němu dorazil naléhavý vzkaz od matky nemocné dámy:

„Dnes mají začít velké modlitby za dceřinu záchranu. Sežeňte prosím dobré zařikávače. A nezapomeňte, už dnes večer!“

Posléze císař, vědom si přisnosti předpisů proti pobytu nemocných osob v paláci i krutosti osudu, který s neúplatnou lhostejností vyměřuje neodvratnou konečnost všech věcí, přece jen odjezd nešťastné dámy povolil. Potom však byl celou noc nesmírně rozrušen a ani oka nezamhouřil. Stěžoval si, že posel stále nepřichází, ale ten ještě ani nemohl být zpátky.

Konečně přece dorazil! Je skleslý a oznamuje, že v celém domě se rozléhá nářek, protože paní z Pavloniové komnaty krátce po půlnoci skonal. Císař je tou zprávou nesmírně rozrušen. Neví, co si počít. Nakonec se prostě jen bezradně uchyluje do svých komnat.

Malého prince si císař vždy přál mít stále u sebe. Protože však není zvykem, aby dítě v době smutku po matce zůstávalo v paláci, nezbyvá než je poslat pryč. Princ ani netuší, co se vlastně stalo: jen se užasle dívá na plačící služebnictvo a na samotného císaře, který roní slzu za slzou.

Loučení s blízkým zesnulým je vždy spojeno s hlubokým zármutkem. Jak bolestný je ale rozchod, když se malé dítě loučí s matkou!

Jak káže zvyk, prodlévat s pohřbem nebylo možno. Matka zesnulé, první choť nebožtíka vrchního ministerského rady, padá k zemi a pláče: přála si prý, aby její tělo spálili spolu s dceřiným, proto nyní běží za pohřebním vozem a vrhá se na něj.

Obřad na hoře Otagi na východ od císařského města se konal se vši okázalostí, pro matku však musel být strašnější než peklo samo! Pravda, zprvu si byla jista svou silou. – Dokud mám na očích dceřino tělo, nemohu uvěřit, že už není mezi námi. Musím se té pošetilé představy zbavit. Teprve až na vlastní oči uvidím, jak se má dcera proměňuje v popel a dým, budu přesvědčena, že už nežije. – Ale pak, když to paní všechno opravdu na vlastní oči vidí, téměř spadne z vozu. A dámy si upřímně povzdechnou, že právě toho se obávaly nejvíce.

Na místo pohřbu mezitím přispěchal posel s listem, jímž císař zesnulou dodatečně povyšuje do třetí dvorské hodnosti. Nedokáže se totiž smířit s tím, že když žila, odvykl si ji postupně oslovovat titulem, jak se sluší na řádnou dvorní dámu. Nyní to chce opožděně napravit povýšením o jeden dvorský stupeň, jenže to v této chvíli u mnoha sokyň vyvolá rozhořčení a zášť.

Císař má ale smysl pro míru, a tak nyní vzpomíná na vybrané způsoby zesnulé dámy, na její ušlechtilou tvář a tiché založení, jimiž si přímo říkala o přirozenou náklonnost a nikdy nezavdala příčin k zášti. Terčem někdejší žárlivé závisti dam byla vlastně jen nepřiměřenost přízně Jeho Veličenstva. Nyní však i dámy z císařovy nejbližší přízně skonu paní z Pavlovňové komnaty upřímně litují. Tolik postrádají její přirozenou jemnost a vznešenost, její přívětivé srdce...

Jak praví stará báseň: Člověka si ceníme, až když ho není.

Dny rychle míjejí, ale horlivost, s níž se Jeho Veličenstvo týden co týden účastní obřadů za zesnulou, neutichá, a s plynoucím časem jen přibývá císařova zoufalství a bolu. Císař se již přestává dožadovat nočních návštěv dam ve své ložnici a celé dny propláče. Dámy to vidí a jsou spolu s ním strženy do slzavého údolí prvních podzimních dešťů. A naopak ony dámy, jež popichuje matka staršího prince paní Kókiden, uštěpačně podotýkají: Jaká posedlost! Což se Jeho Veličenstvo od té ženy ani po smrti neodpoutá?

Kdykoli císař pohlédne na syna této dámy, připomene si vždy i syna druhého, a proto také nejednou přemítá o tom, že vyšle princovu někdejší chůvu – dámu, o jejíž mlčenlivosti nemusí mít pochyb –, aby zjistila, jak se princovi daří.

Konečně se přihnala podzimní vichřice s přívaly deště a kvečeru se příjemně ochladilo. Císař tráví ten svěží večer zvlášť dlouho o samotě. Hledí zadumaně do dáli a jeho duch dlí kdesi po boku jeho nejdražší. Pak k sobě v náhlém vzrušeném hnutí myslí povolá dámu Jugei no Mjóbu, což se vykládá jako „paní z domu Lucištníka“, aby jí svěřil svůj list.

Dáma vyjíždí z paláce do hluboké měsíčné noci a císař znovu propadá bolesti a smutku. Právě o takových večerech kdysi zpíval a hrával v doprovodu k nebožčině hře na třináctistrunnou harfu *koto*. Náhle má pocit, že duch jeho milé – pravda, v podobě poněkud jiné, než je obvyklá podoba smrtelníků – je zde s ním. V uších mu zní dívčí zpěv, který žádný z žijících nikdy nenapodobí. Vidí její tvář, slyší její hlas...

Náhle se mu v paměti vybavila báseň, v níž se praví, že vzpomínka na skutečnou lásku pod závojem noci se za dne jeví jako větší klam než rozžářený přelud spatřený ve snu. A co tvůj matný obraz, který mám v této chvíli před očima? Jsi to skutečně ty? Nebo je mi tvůj přízrak ještě vzdálenější, než když si tě v duchu přivolám při vzpomínce na dny, které jsme trávili spolu?

Mjóbu, paní Lucištníková, s doprovodem zatím dorazila k cíli. Vůz vtáhnou branou dovnitř a ona má znenadání pocit, že tone v pustotě a prázdnu. I když pán domu zemřel již dávno a paní vychovávala dcerku sama, dbala vždy o to, aby dům, v němž dívka vyrůstá, byl v co nejlepším pořádku, aby dítě žilo v úhledném prostředí. Ale teď již dcera nežije a matka jen truchlí. Všude bují vysoká tráva a dům nese stopy právě přestálé vichřice. Jen měsíc, podobně jako jaro v jedné staré básni, je zde oním „stálým hostem, jež býlí neodradí“.

Matka návštěvnice přijme v jižním křídle usedlosti. Chvilí není mocna slova. „Čeho jsem se to dožila? Proč jen je ke mně osud tak krutý?“ naříká a tone v slzách. Pak ale vyrovnaně dodává: „Uvádíte mě do rozpaků. Takoví vzácní hosté, a zrosí si šat v mé zarostlé zahradě!“

„Odpusťte, že svou návštěvou jitríme vaši bolest. Cítíme, jak vám asi je,“ poznamenává Naiši no suke, dáma zastávající úřad druhé komoří. „Návštěva v takovýto čas je od nás opravdu bezohledná.“

Teprve pak, když se nešťastná matka trochu utiší, vyřizuje vzkaz Jeho Veličenstva:

„Nějaký čas Nám všechno kolem připadalo jako sen. Pak jsme povolna procítali a jediný pocit, který Nás neopouštěl, bylo ono nesnesitelné tápání, ona neschopnost pochopit, co se stalo, rozhodnout, co dál. Nemáme si o tom s kým promluvit. Nechtěla byste se přestěhovat k Nám do paláce? Ostatní by o tom nemuseli vědět...“

Pak vypravuje, jak nesmírně je malý princ skleslý. Jeho Veličenstvo velice trápí to, že žije na tak opuštěném místě, a proto vás žádá, abyste se co nejdříve přestěhovala do císařského paláce, dodává.

„Vzkaz není příliš jasný ani souvislý, protože Veličenstvo stále jen vzlyká a nařiká... Neptala jsem se ho však znovu. Viděla jsem, jak Veličenstvu záleží na tom, aby je nikdo nepovažoval za slabocha. Nechtěla bych ten okamžik prožít znovu. Proto jsem prostě přisvědčila, že rozumím, a opustila síň.“

Po těch slovech dáma matce zesnulé předá císařův list.

„Oči mi už neslouží,“ říká matka a list rozestírá. „Kéž je jim světlem aspoň vzácná pozornost Jeho Veličenstva...“

„Čekali jsme,“ píše pohnutě císař, „celé měsíce v naději, že čas zhojí všechny rány. Naše bolest se však jen prohlubuje. Jak strašné, že jsme proti ní tak bezmocni. Navíc pocítujeme obavy o malého synka, výčitky, že jej nevychováme spolu s vámi. Je tím jediným, co Nám živě připomíná zesnulou.“

Nezdráhej se tedy. Viš přece, že:

*S každým závanem
vichru, jenž sráží rosu
z pláně Mijagi,
chvěji se obavami
o jemný keřík hagi.“*

Ta slova samozřejmě znamenají, že se malý princ musí vrátit zpátky do paláce, a stařena se již na ten list nemůže ani podívat.

„Jaké utrpení, že žiji tak dlouho. Musím se za to stydět i před oněmi pověstnými piniemi z Takasaga. Nemohu si dovolit dostavit se v tomto stavu ke dvoru, i když Veličenstvo stále opakuje své pozvání a ujišťuje mne, že je miní vážně. A pokud jde o malého prince, neznám dobře jeho pocity, ale soudím, že i on touží po návratu ke dvoru. To samozřejmě chápu.“

Vyříd'te prosím Jeho Veličenstvu bez obalu, čeho se tolik lekám. Utkvívá na mně totiž poskvrna smrti. Raději zde ani neprodlévejte, ať ona ohavné prokletí nezasáhne i vás.“

„Mladý pán nyní ráci spát,“ opáčí Mjóbu. „Musím si jej prohlédnout a podat o něm podrobnou zprávu. A Veličenstvo již čeká, nezbyvá než se vydat na cestu...“

„Chtěla bych se vám svěřit alespoň se střípkem své bolesti. (Však znáte tu báseň:) mé srdce vyhaslé, za bílého dne bloudíš v temnotách! Přijďte mne někdy potěšit. Vždyť jste mi celá léta nosila jen samé dobré zprávy... Pak, pravda, přišel ten smutný list!

Osud je krutý, že mne, starou osamělou ženu, ponechal tak samotnou. Nebožtík muž si naší dcery tolik hledíval a do posledního dechu mne stále žádal: „Postarejte se, ať se dostane do císařských služeb. Nedopusťte, aby se po mé smrti na má slova zapomnělo!“

Věděla jsem, že dívka bez vlivného otce nebo ochránce by raději měla zůstat stranou světa dvorských intrik. Poslala jsem dceru ke dvoru jen proto, abych se neprotivila manželově poslední vůli, a tam jí pak byla posilou vzácná přízeň Jeho Veličenstva, ohleduplnost, s níž Veličenstvo nedbalo dívčina nízkého postavení a čelilo ústrkům, jichž se dceři v takové míře dostávalo. Ale velkomyslná pozornost vyvolává i velikou závist. A právě závist ztrpčila dceři život natolik, že štvána okolím, sešla onou nesmyslnou smrtí.

Někdy si říkám, že k tak bídnému konci dovedla mou dceru právě ona nepřiměřená pozornost Jeho Veličenstva. Ale to je jistě jen klam trýzněné mysli, blud matky na pokraji šílenství...“

Matčina slova postupně přejdou v srdcervoucí nářek, který utiší až milosrdný soumrak...

„Císař se také trápí výčitkami,“ vysvětluje Mjóbu. „Zapomněl na svůj majetát a věnoval vaši dceři svou přízeň až příliš nápadně, nedbaje všeobecného pohoršení. Ano, tak se to stalo. Císař sám se hrozí, jak velké břemeno útrap na oba uvalil...“

Sám nikdy nikomu vědomě neublížil, a přece se pro tuto lásku stal terčem zášti mnohých, od nichž by nenávid nikdy nečekal. A teď, když vaše dcera už není mezi námi, je tak opuštěný. Říká, že nikde nevidí ani jiskřičku naděje. A to jej odsuzují lidé, kteří hlubší cit v životě nikdy nepoznali! Proto stále pláče a zarputile opakuje, že si dá zjistit, čeho že se vlastně v minulém životě dopustil...“ pokračuje Mjóbu rozčileně.

Pak se dáma se slzami v očích vydá na zpáteční cestu:

„Už je pozdě a já zde nesmím přenocovat. Musím být ještě v noci zpátky v paláci.“

Měsíc pomalu zachází za hory a nebe je průzračně čisté. Podzimní vítr je příjemně svěží a bzucení cikád a rozličného hmyzu v husté trávě je nakažlivé jako pláč, který svádí k následování. Každá bylinka jako by se snažila Mjóbu na tomto kouzelném místě pozdržet.

*„I kdybych plakala
mocněji než tisíce
zvonivých cvrčků,
nedopláči se rána.
Dlouhá je podzimní noc...“*

Mjóbu se již dávno rozloučila, a přece stále ještě postává v zahradě a recituje. Marně hledá odvahu, aby nastoupila do vozu.

Matka již zašla dovnitř. Odpověď posílá ven po dámě, která jí báseň doručila:

*„V zarostlé zahradě
cikády tolik pláčou.
Teď k tomu ještě
přibýlo rosy shůry -
od Nebeského vládce...“*

Ať si na to vaše poselství od Božského císaře také jednou postěžují!“

Dávat hostovi nápadný dar za takových okolností se nedoporučuje. Proto matka svěřila paní Lučičtíkové jen jediné dvorské roucho na památku zesnulé, které neobětovala žádnému chrámu, ale záměrně je uschovávala pro podobnou příležitost. Přibaluje k němu také pouzdro s hřebeny.

Lze si snadno představit, že mladičkým dvorním dámám z princova doprovodu je na tak odlehlém místě velmi smutno. Cítí se osamělé, protože byly zvyklé trávit dny v okázalých zábavách v blízkosti Jeho Veličenstva. Stále se táží, jak se Veličenstvu daří, a snaží se babičku císařského prince přemluvit k odjezdu do paláce. Ta však ví, že příchod osoby poskvrněné velkým neštěstím do blízkosti Jeho Veličenstva by v paláci nebyl dobře přijat.

Na druhé straně odloučení od malého prince, byť na sebekratší dobu, je pro dámu příliš bolestné. Nedokáže se tedy odhodlat ani k tomu, aby dítě poslala k císařskému dvoru samotné.

Po návratu se Mjóbu s dojetím ujišťuje, že Veličenstvo dosud neulehlo a stále na ni čeká. Císař sice prohlásil, že se vypravil do přední zahrady, aby zjistil, jakou podívanou mu dnes příroda připravila. Ve skutečnosti však k sobě tajně povolal několik dam, jejichž spolehlivostí si byl jist, a rozmlouvá s nimi o starých časech.

V těch dnech si císař také vstáváje lehaje prohlíží vyobrazení k *Pisni o věčné touze*, jež maloval jeho předchůdce císař Uda. Hovoří celé noci o těchto slavných ilustracích i o doprovodných japonských básních, jež na příkaz císaře Udy složili básníci pan Ki no Curajuki a paní Ise, a také o původních čínských verších Po Ťü-iho.

Císař paní Mjóbu přijímá a podrobně ji vyslechne. Dáma mu sdělí vše, co slyšela, a neopomene ani vyřídít vzkazy, jež byly určeny pouze uším Jeho Veličenstva.

On pak z jejích rukou přejme list od matky dámy z Pavloniové komnaty a čte:

„Nejsem hodna Vaší vznešené přízně a propadám se studem. Pozvání Vašeho Veličenstva je příliš velkorysé.“

Ale je tam i báseň, jež je vůči císaři méně uctivá:

*„Třesu se strachem
o mladý keřík hagi.
Jediný člověk,
jenž ho před vichrem chránil,
není na tomto světě.“*

Snad Veličenstvo autorce promine takovou troufalost, doufá paní Mjóbu, vždyť příčinou jejího poblouznění je nezměrná bolest trpící matky.

Císař se ze všech sil snaží potlačit žal, ale marně. Před očima mu znovu probíhá každý okamžik, který strávil se zesnulou dámou, každé setkání za všechna ta léta. I mnoho dní, ba celý měsíc poté, co zesnulá opustila tento svět, má císař stále ještě pocit, že každým okamžikem zešílí.

„Vždy jsem se snažil,“ praví císař, „aby se naplnila vůle zesnulého vrchního rady a jeho dcera mohla být přijata do mých služeb. Možná jsem jej neměl vyslyšet, ale už je pozdě!“

Jeho mysl, nabitá vzpomínkami, zabloudí do daleké vsi, z níž dáma z Pavloniové komnaty pocházela. Tam nyní posílá i odpověď:

„Stalo se něco strašného, ale snad i tato událost má nějaký hlubší, skrytý smysl. Je zde dítě, malý princ. Až povyroste, jistě pookřeješ. Přejí ti, aby ses zotavila ze svého bolu, žila dlouho ve zdraví a dočkala se lepších časů...“

Pak si císař počne znovu prohlížet dary od matky dámy z Pavloniové komnaty. Jako by doufal, že najde něco zvláštního, něco, jako byla ona jehlice, kterou posel císaře Süan-cchunga dokazoval, že opravdu objevil posmrtné sídlo krásné Jang Kuej-fej:

„Jak mohu být tak bláhový?“

*Kde bych měl hledat
zařikávače duchů?
Moudrého mistra,
který ví, kde teď jsi.
Kéž by mi ukázal cestu!“*

Paní Jang Kuej-fej na obrázkových sveticích zobrazil známý malíř. Ale možnosti štětce mají své meze, a tak obraz nepůsobí příliš věrohodně. Pravda, lotosy na rybníku Tchaj-je a vrby před palácem Wej-čung jsou celkem přirozené a ani postavy v čínském hedvábí nepůsobí neladně. Císaři k jeho vlastnímu překvapení dokonce připadají povědomé.

Když však císař vzpomene přímo na chvíle strávené se svou nejdražší, cítí, že barvám květů a zpěvu ptáků v naší zemi se nic cizokrajného nevyrovná, a znovu v něm vzplane nezkrotný hněv vůči vrtkavému osudu, který tak chladně zhatil všechny jeho sny i onu přísahu, že svou nejdražší nikdy neopustí. Že budou jako ptáci, kteří se v letu dotýkají křídly, jako stromy, jejichž větve nikdo nerozplete...

Každé zakvílení větru, každé zabzučení cikády, obtěžkané vzpomínkami, přivádí Veličenstvo na pokraj zoufalství. Již dávno jej nikdo nespáčil v horních komnatách pavilonu paní Kókiden, u matky korunního prince. Nyní císař pouze mlčky pozoruje měsíc a naslouchá hudbě dvorních mistrů.

Pověsti, že císař je příliš lhostejný a chladný, se donesou i k jeho vznešenému sluchu. Dvořané a dámy, kteří ho v oněch dnech pozorují, jsou, jak se zdá, velice překvapeni jeho zdánlivou netečností. Je opravdu vůle tak silné a myslí tak rozvážné, že na ostatní působí dojmem naprostého klidu?

Náhle zašel měsíc.

*„V sídle Božského vládce
ztemněl podzimní měsíc
pod závojem slz.
Jak to, že tolik zářil
v chýši zarostlé mlázím?“*

Císař sedí nehybně dál, ponořen do svých snů... Pochodně již dohořely, ale on ještě nejde spát.

Důstojník osobní gardy hlásí výměnu stráží, je hodina býka.

Všude je mnoho všetečných očí. Nezbyvá tedy než se přece jen nako-

nec odebrat do ložnice. I tam se však císař marně snaží usnout. A po rozednění je pak mrzutý při vzpomínce, jak kdysi spával natolik tvrdě, že ani nevěděl, že už je ráno. Ani dnes se zřejmě nezúčastní ranních modliteb a obřadů.

Ráno císař skoro nejedl. Svačiny, kterou mu přinášejí dvorní dámy, se sotva dotkl, a na hlavní jídlo, jež podávají dvořané, nemá ani pomyslení. Všichni, kdo jej obsluhují, muži i ženy, naříkají nad změnou, jež se s ním odehrála:

„Možná jsou k sobě připoutáni nějakým poutem lásky z minulých životů. Kvůli této lásce muselo Jeho Veličenstvo snášet tolik nenávisti a zášti, kvůli ní se dopustilo tolika vážných chyb. A co je nejhorší: nyní, když věci dospěly k takovým koncům, zanedbává císař kvůli této ženě i správu říše.“

Také si všichni znovu připomínají, kam takové věci kdysi vedly v oně zemi za mořem. Vzrušeně si o tom šeptají a bolestně naříkají.

Plynou dny a měsíce a jednoho dne malý princ předstoupí poprvé před císařský trůn. Působí dojmem, jako by nepocházel z tohoto světa. Je nyní ještě bystřejší a vyspělejší a jeho až nadzemská krása naplňuje otcovu srdce obavami.

Na jaře prvního nového roku po nástupu císaře má být ustanoven i následník trůnu. Veličenstvo by na trůně rádo vidělo mladšího syna. Ten však nemá příbuzného, který by jej v nezletilosti zastupoval a ochraňoval, a lidé by tedy takové rozhodnutí sotva přijali. Proto také císař, vědom si nepřiměřené smělosti tohoto kroku, své přání raději ani nebere do úst.

Všichni tedy soudí:

„Vida, vida. Tolik si toho hochu hleděl, ale lidé se mění. Zřejmě mu již sešel z mysli.“

Znepokojené dvorní dámy se poněkud uklidnily a princova babička, první choť zesnulého vrchního rady, nyní bez konce truchlí nad dceřinou ztrátou. Zanedlouho tato dáma umírá: snad proto, aby se se zesnulou dcerou co nejdříve opět shledala.

Princovi jde již na šestý rok. Tentokrát ví velmi dobře, co se vlastně

stalo, a velice se babiččinou smrtí trápí. Umírající rovněž za ta léta k princovi opravdu přilnula a před smrtí si před chlapcem často stěžovala na osud, jehož vinou takové dítě zanechává na tomto světě zcela opuštěné.

Malý princ tedy zůstává v otcově paláci již natrvalo. Právě mu bylo sedm let a má za sebou první hodiny čtení čínských znaků a recitace súter. A protože je to dítě bystré a chápavé, je si teď velmi dobře vědom, jak krutý osud ho stihl, když jej tak záhy zanechal bez matky.

„Nyní ho už nikdo nemusí nenávidět. Buďte na něj hodné, jeho nešťastná matka již nežije,“ žádá císař, a tak malý princ pomalu začíná chodit v doprovodu dam i za zástěny ložnice paní Kókiden.

Snadno lze spatřovat nepřítele ve statném vojákově, ale těžko může být nepřítelem děcko, jež na první pohled vzbuzuje úsměv. A tak paní Kókiden hochu nedokáže odehnat. Sama má dvě dcery, ale i když to jsou její vlastní děti, nevěnuje se jim ani zdaleka tak jako malému princovi. Ani ostatní dámy se svými sympatiemi k princovým přednostem netají. Budoucnost patří jemu, a ve stínu lesku tohoto chlapce se dospělé dámy cítí stále více odstrčeny a zahanbeny. Je pro ně vzácným společníkem, k němuž přistupují s ostychem.

Malý princ všechny v paláci oslňuje nejen znalostmi klasiků, ale i svými hudebními schopnostmi: vždyť tóny jeho citory a flétny působí takovým dojmem, jako by přímo stoupaly k Nebesům.

Všechny princovy přednosti bych asi uvádět neměla. Vyvolalo by to jistě, byť zcela neoprávněně, dojem nadsázky.

Tou dobou se císař doslechl, že mezi četnými Korejci, kteří navštívili císařský dvůr, je i jeden proslulý věstec ze státu Koma (Korjo na Korejském poloostrově). Stále ještě platí zákaz přímého styku vládce s cizinci, vydaný císařem Udou, a tak pro věstce posílají do pavilonu Kórokan. Rozhodnou se však, že Gendžiho představí jeden ze sekretářů ministerského předsedy jako svého syna, který přišel požádat Jeho Veličenstvo o podporu.

Když ale věstec prince spatří, netají se údivem a dlouho potřásá hlavou:

„Váš syn má všechny schopnosti potřebné k tomu, aby se stal vládcem

říše a dosáhl trůnu. Avšak dojde-li k tomu doopravdy, nepochybně hrozí této zemi rozvrat, který může způsobit bolest a žal celému národu. Tážeme-li se tedy, zda se váš syn má skutečně stát oporou říše, pak se z tohoto hlediska jeho sudbě vlastně naopak čehosi nedostává. Váš syn také vůbec nemá fyziognomii muže, který by se snad měl stát ministrem a zabývat se správou veřejných věcí.“

Sekretář ministerského předsedy je velký milovník knih, a slova, jež si s věštcem vyměnil, svědčí o hlubokých znalostech a vysoké úrovni vzdělání obou mužů. Později si budou psát listy plné krásných čínských veršů.

Když se Mistr vrátí do království Koma, napíše mu sekretář báseň o veliké radosti ze vzájemného poznání, kterou nadcházející loučení náhle proměnilo ve smutek a žal. Princ se mu odvděčí jímavými verši, jež věstec vysoce ocení a odmění bohatými dary. Na oplátku pak věstec obdrží četné dary i přímo od císařského dvora.

Pověst o podivné věštbě se rychle rozšířila a ministr po pravici, který je dědem korunního prince, se s obavami táže po významu věštcových slov. Císař si kdysi ve své vznešenosti sám sestavil věštbu dle domácích tradic. Podle ní by tomuto synovi neměl přiznat ani postavení blízkého příbuzného. Nyní však usoudil, že věštba cizího věstce je vskutku pozoruhodná, a rozhodl se tedy, že syna neponechá bez hodnosti a ochrany, jaké zasluhuje. Sám neví, jak dlouho ještě bude na tomto světě, a proto syna musí dobře vybavit i pro případnou službu jinému císaři. Dává jej tedy postupně zasvětit do tajů všelikého vědění a umění.

Syn je velmi schopný a učinit jej poddaným je zajisté škoda. Kdyby však byl ustanoven řádným císařským princem, vzbudilo by to (s ohledem na postavení jeho matky) nepochybně odpor a pochybnosti mnohých. Císař si tedy věštbu ještě jednou ověří u muže, který se dobře vyzná v indickém hvězdopřevectví, a protože ten je stejného mínění jako jeho předchůdci, nezbyvá mu nakonec nic jiného než se vyhnout tomu, aby syna jmenoval obyčejným princem bez vysoce postavené matky, který by zanedlouho zůstal na světě bez mocné opory, a učinit jej raději poddaným. Dal mu tedy, jak je v takových případech obvyklé, rodové jméno Gendži.

Plynou měsíce a vrší se léta, ale Jeho Veličenstvo stále nedokáže zapomenout na zesnulou dámu z Pavloniové komnaty. Povolává k sobě další a další ženy, jež by mu ji mohly nahradit, avšak dosud u každé z nich s bolestí zjišťuje, že se jeho bývalé lásce zdaleka nevyrovná.

Z dcer minulého císaře je čtvrtá princezna mimořádně půvabná a císařovna vdova si jí velice hledí. Vrchní komoří, jež kdysi po smrti dámy z Pavloniové komnaty jako první navštívila její matku, sloužila již i na dvoře minulého císaře a princezna ji měla velice ráda. Komoří o princeznu pečovala od raného dětství, a i nyní ji občas navštěvuje.

„Její Jasnost se opravdu velice podobá princově paní matce, jíž jsem sloužila po vládu tří císařů. Vidám princeznu jen občas, ale čím je větší, tím je ona podobnost zřejmější. Taková krása se totiž vidí málokdy.“

Doporučení komoří vydráždilo císařovu zvědavost. Probudilo dokonce znovu i jeho někdejší skrytý zájem o námluvy, o kterých ještě včera nechtěl ani slyšet.

Císařovna vdova pojala v skrytu duše značné obavy:

„Je to velmi nebezpečné. Matka korunního prince je příliš žárlivá a vůči paní Pavlonii, oné dámě z Pavloniové komnaty Kiricubo, se chovala přede všemi velmi ponižujícím způsobem!“

Stále si neví rady, až jejímu rozhodování učiní nečekaný konec náhlý skon.

Císař, který tak dlouho váhal, nyní přijme princeznu velmi přívětivě a rozhodne se, že s ní bude jednat jako s vlastní dcerou. Ostatně členové princezniny družiny i její přímluvčí, zejména princeznin nevlastní bratr princ Hjóbukjó, přednosta úřadu vojenství, upozorňují na to, že bude lépe, když princezna přijde co nejdříve do paláce a císaře utěší, než aby bylo jeho srdce věčně ponecháno bolestnému tápání.

Nově příchozí dáma je označována jako Fudžicubo, dáma z Vistáριοvé komnaty. Její vzhled i vystupování císaře na první pohled okouzly. Velmi se podobá Gendžiho matce, ale je vysoce urozeného původu a její rodina má skvělý zvuk. Nikdo si ji nedovolí očerňovat, a ona proto nikdy nemusí žít v napětí ani potlačovat své přirozené city a sklony.

Dáminu předchůdkyni miloval císař tím více, čím více jí ubližovali. Avšak jeho nynější láska není tak sebezničující ani blouznivá. Císařova

náklonnost se pozvolna a přirozeně obrací novým směrem a jeho srdce – ach, jak snadno se člověk mění – našlo již, jak se zdá, novou jistotu a rovnováhu.

Mladý pán se zatím postupně sblíží s dámami, jež setrvávají v císařově blízkosti, a přirozeně zejména s tou, která jej navštěvuje nejčastěji. Učí se srovnávat. Ovšem která žena si není jista, že právě ona je ta nejlepší! Pravda, každá má své přednosti, ale na prince jsou všechny příliš zkušené a vyzrálé. Pouze Ona, jeho „paní Vistárie“, ona jediná mu připadá téměř dětinsky prostá a přímá. Ve svém ostychu se dokonce snaží zatajit i to, jak dokonale ji princ okouzluje. Nakonec ji tedy oslovuje sám.

Na matku, zesnulou dámu z Pavloniové komnaty, si princ nevzpomíná. Jednou ale komorná jakoby mimoděk poznamenala, že dáma z Vistáriové komnaty se jeho matce podobá, jako kdyby jí z oka vypadla, a princovo chlapecké srdce se divoce rozbušilo. Přál by si, aby dívka byla co nejvíc po jeho boku, aby mezi sebou neměli žádná tajemství.

Císař má oba mladé lidi rád, a nově přichází dámu dokonce povzbuzuje:

„Není třeba, aby ses princem za každou cenu vyhýbala. Nedá se nic dělat, když se tak podobáš jeho matce, až k neuvěření! Princova matka měla úplně stejné oči i výraz obličeje. Nemůžeš přece synovi zazlívat, že v tobě nalézá matčinu podobu.“

Zatím se v princově mladičkém srdci právě zrodila jeho první veliká láska. Má pocit, jako by kdejaký kvítek sakury, kdejaký lístek javoru rašily jen proto, aby zdobily jeho veršované listy a posloužily tak ke sdělení jeho něžného tajemství. Paní Kókiden na mladou paní princova srdce ihned velice zanevřela. Zároveň se v ní probudila i pozapomenutá stará zloba vůči Gendžimu samotnému. Ona zloba, jež prince vždycky tolik děsila.

Ať již je princezna sebevíc proslulá svou krásou – a Gendži ji dokonce považuje za nejkrásnější ženu na světě –, princova vlastní přitažlivost a elegance jsou bez příměru. Nikoli náhodou mu lidé říkají po vzoru cizokrajných jmen Hikaru Kimi – Zářící princ. Dámě z Vistáriové komna-

ty, v níž císař nachází nemenší zalíbení, říkají pak Kagajaku Hi no Mija – Princezna zářícího slunce. Málokdo si vůbec dokáže představit, že by Gendži mohl někdy ztratit svůj dětský půvab.

Bylo mu však dvanáct a čekají jej postřižiny – obřad oděni prvního dvorského oděvu s hodnostní čapkou. Proto také nacvičuje potřebné kroky i způsob chůze, aby byly přesně podle předpisů. Císaři velice záleží na tom, aby tento obřad nebyl o nic méně okázalý než onen, při němž byl loni v Jižním pavilonu ustanoven korunní princ. Káže, aby rozmanité slavnostní hostiny k této příležitosti i obřady všech kancelářů spravujících císařské archivy a sýpky byly vykonávány přesně podle daných náležitostí, žádné zjednodušování nepadá v úvahu.

U východní verandy obytného paláce dal císař na zemi zřídit trůn, obrácený východním směrem. Před něj pak umístuje křeslo pro kandidáta obřadu dospělosti a pro ministra, který mu má nasadit dvorskou čapku.

Gendži se dostavil o hodině opice (čtvrté odpolední). Dětský účes s culíky na spáncích ladí s výrazem dětské tvářičky tak, že se zdá, že ostříhat takové vlásky bude věčná škoda. Představený správy císařských archivů a jeden z komořích, kteří jsou mu podřízeni, však již pozvedli nůžky. Smutný pohled, jen co je pravda, když ty hebounké dětské vlásky padají k zemi. Císař stěží potlačuje slzy. Představuje si, jak by se na tento výjev dívala nebožka princova matka.

Poté co princem nasadili slavnostní korunku, odebírá se do zadní komnaty, kde mu nižší služebnice pomáhají do nových šatů. Pak sestupuje po schodech do Východní zahrady, aby pozdravil přítomné, a v tu chvíli se všem zalíjí oči slzami. Zvlášť císař je dojat a připomíná si s pohnutím dávné časy, kdy si také on často při různých obřadech nevěděl rady. Připomíná si v duchu malé, roztomilé děčko s culíky vlásků vyčesaných do výšky a přemýšlí, zda tento účes dítěti slušel více. Určitě ne, princ je daleko půvabnější právě nyní – tak nadpozemsky krásný, až se tají dech a srdce se svírá nevyšlovenými obavami.

Ministr po levici, kterému bylo nasazení korunky svěřeno, je znepokojen tím, že se o ruku jeho jediné dcery, jejíž matkou je císařova nevlastní sestra, uchází korunní princ. Tak starostlivě ji vychovával a vždy se těšil, že ji jednou dá za ženu právě Gendžimu. Proto také se nyní obrací k cí-

saři se žádostí, aby raději povolil sňatek jeho dcery s Gendžim, a ten jej okamžitě podpoří.

„Soudíš-li tak, pak ať tedy princ dostane s obřadem do vínku pro první noc nevěstu. Zdá se, že pro něj v tomto ohledu zatím ještě nikdo nic neudělal.“

Gendži se znovu odchází převléci. Služebné zatím přinášejí slavnostní rýžové víno a princ pak usedá na nejnižší místo v řadě, určené pro císařovy syny.

Ministr se zmíní o své nabídce, ale Gendži je ještě ve věku, kdy se chlapci stydí hovořit o ženách, a proto jasně neodpoví.

Zatím druhá komoří přináší příkaz Jeho Veličenstva. Nařizuje, aby se k němu pan ministr dostavil. Nejvyšší služebná mu předává děkovné dary za výkon obřadu dle starého zvyku – spodní a svrchní slavnostní roucho.

Při přípitku si Jeho Veličenstvo ministra dobírá vyzývavou básní:

*„Zavazujete dnes
pouze fialovou stužku
na mladé hlavě,
nebo nabízíte svazek
na celý princův život?“*

Ministr však odvěti vyhýbavě:

*„Kéž by ta stužka,
jež spoutá mladá srdce
v barvě sametu,
vzápětí nevybledla!
Tak prchavá je láska...“*

Po těch slovech princ po schodech z Dlouhé chodby, která spojuje slavnostní palác s obytným, sestoupí do Východní zahrady, aby zde zatančil děkovný tanec k počtě Jeho Veličenstva. Za odměnu obdrží koně od správce císařských koníren po levici a sokola od úřadu komořích, jež hož nyní drží na ruce komoří páté hodnosti.

Poté pod schody stanou v řadě synové Jeho Veličenstva a vyšší dvořané, aby převzali dary dle své hodnosti a stavu. Vyšší rada po pravici hostům rozdává císařovy dary: zákusky v košíčku z ohýbaných cypřišových loubků a podnosy s pěti druhy ovoce.

Pro velké množství rýžových hnětenek, určených méně významným účastníkům slavnosti, dekorovaných truhliček se vzácným hedvábím a dalšími cennými dary nelze učinit krok. Všeho je zde více, než tomu bylo při obřadu postřižin samého korunního prince, a všechno je mnohem, mnohem velkolepější...

Toho večera navštíví Gendži z podnětu Jeho Veličenstva ministrovu rezidenci. Jako nastávající zeť je zde přijat s nejvzácnějšími poctami. Je tak mladý a tak dětsky milý, až se taji dech. Nevěsta je o něco starší než princ a ministr se za ni trochu stydí. Má dojem, že se k mladičkému princovi nehodí.

Císař má ministra po levici ve velké oblibě. Ostatně ministrovu první žena je císařova nevlastní sestra. Ministrova moc v poslední době vzrostla. Jeho choť, paní Ómija, je navíc panovníkova sestra. Pokud se mladý princ stane ministrovým blízkým příbuzným, pak jeho sok, ministr po pravici, který by se jinak jako děd korunního prince mohl dříve či později stát regentem a ovládnout tak říši, pravděpodobně úplně ztratí vliv.

Ministr po levici má mnoho synů z lůna různých žen, a jeden, Tó no čúdžó, pocházející ze stejné matky jako Gendžiho nevěsta, je již vrchním komořím a druhým generálem. Navíc je velice mladý a krásný. Ministr po pravici jej nemá v lásce, ale příliš jej opomíjet nemůže. Dokonce mu dal za ženu svou čtvrtou dceru, již dosud choval jako oko v hlavě.

Oba tchánové si tedy svých zeťů váží, ačkoli pocházejí z rodu odpůrců. Vědí, že jejich dcery lepšího manžela ani najít nemohou.

Gendži je tak zaneprázdněn povinnostmi u Jeho Veličenstva, že se stěží vůbec kdy dostane domů, do své osobní rezidence. Jeho duch ostatně také dle převážně v paláci Jeho Veličenstva, je totiž plně zaměstnán obdivováním císařovy dvorní dámy, paní z Vistáriové komnaty. Princ soudí, že ji žádná nepředčí, a stále si jen v duchu opakuje:

„Je-li na světě taková, která se jí vyrovná, ať mi ji někdo ukáže! Ale kdeže by se vzala!“

Pravda, dcera pana ministra má skvělé vychování, ale jinak ho k ní nic netáhne. V jeho mladičském srdci tíživě, bolestně dozrává brímě tajné lásky. Krutější a bodavější, než by kdo tušil.

Obřad dospělosti má princ tedy za sebou. Císař jej již nepustí za závěsy svých ložnic jako kdysi. Jen občas, při příležitostných dvorských slavnostech a vystoupeních, bude svou lásku moci doprovázet na harfu nebo na flétnu. Přesto však kdykoli se zaposlouchá do jejího tichého zpěvu, má pocit, že by chtěl u dvora strávit celou věčnost.

Zatímco tam princ pobývá vždy celý týden, v tchánově domě, u manželky, nezůstane nikdy víc než dva dny. Pak odjede a celý týden stráví u dvora. Ale je ještě tak mladý a nezkušený, že mu to u pana ministra projde a ten jej dál přijímá velmi přívětivě. Dámy jej zde vždy obskakují a častují nejvybranějšími pokrmy a dary a pan ministr mu chystá nejpodivuhodnější způsoby zábavy. Dbá o jeho blaho, jak jen dovede.

Někdejší Pavloniová komnata slouží nyní k odpočinku úřednic různých stupňů a bývalé služebnictvo Gendžiho matky nebylo propuštěno, ale pečuje o jejího syna. Úřad palácových oprav a nejvyššího tesařského mistra Gendži požádal, aby od základu přestavěli i někdejší venkovské sídlo jeho babičky. Využije řad pěkných stromků i tvaru umělé hory a rozšíří podstatnou část rybníka. Jeho lidé se do velkolepé stavby s nadšením pustili. Chybí jen šlechtic, který by chtěl v takovém koutě žít a zároveň splňoval a chápal princovy náročné představy...

Mizící strom

Pověst praví, že jméno Hikaru Kimi – Zářící princ – vymyslel původně onen korejský mistr věštec, který si vysoce cenil chlapcových mimořádných schopností a hledal pro ně přílehlavé označení. Zářící princ – to je jen okázalé jméno. Dotyčný sám se dopustil nejednoho poklesku, který takové označení vyvrací, a zřejmě právě proto vždy tak pečlivě tajil jména svých lásek, aby se o nich potomci nedověděli a tohle jeho jméno nezlehčovali.

Jak nenechává ústa mají tedy ti, kdo mi všechna ta tajemství prozradili!

Ve skutečnosti byl ale náš pan Gendži opravdu muž velice zdrženlivý a vážný, snad až příliš. Rozhodně by se nemohl obzvlášť chlubit nějakými opravdu choulostivými historkami nebo dramatickými zážitky. Takový svůdce žen, jako byl maršálek z Katana, by se mu jistě od srdce vysmál...

Dokud byl princ ještě druhým generálem, pobýval téměř stále v otcovském paláci a do tchánova ministerského sídla na Třetí ulici zavítal jen zřídka. Někteří za jeho stálými potulkami viděli to, co básník Narihira nazval „blouznivým hledáním“ ženy někde jinde. To však nebylo jádro jeho povahy. Rozhodně si neliboval v běžných záletech a milostných pletkách. Jen zřídka popustil uzdu svým citům a vášním, ale pak proti všem svým zvyklostem propadl tomuto vzplanutí bez výhrad a bez ohledu na následky, jež se dříve či později dostavily, a ty byly vždy nemalé.

Dopouštěl se přitom opravdu nepředstavitelných pošetilostí.

Za dlouhých deštů, kdy se nebe ani na chvíli nevyjasní, a za dnů s nepříznivou věštbou setrvává princ poslední dobou v otcovském paláci ještě častěji než dříve. V ministrově domě na to pohlížejí s obavami a pohoršením, ale raději mlčí a dál pro ministrova zetě pořizují roztodivná vzácná roucha a všemožně mu podstrojují. Ministrovi synové dokonce zůstávají přes noc v císařském paláci, aby se mohli plně věnovat službě svému urozenému příbuznému.

Mezi švagry je princ zvlášť nakloněn ten, který je druhým generálem a zároveň vrchním komořím a říkájí mu Tó no čúdžó. Je stále Gendžimu po boku při nejrozmanitějších hudebních představeních i zábavách. Také on zanedbává svou choť, jež je dcera obávaného ministra po pravici, a počíná si jako přelétavý milovník žen.

Své venkovské sídlo vybavil pan komoří generál Tó no čúdžó přepychově, až přechází zrak. Prince zve čas od času k sobě a celé dny se s ním cvičí v debatách o čínských knihách a umění, až se mu v těchto věcech posléze téměř vyrovná.

Postupně se oba šlechtici sblížili natolik, že již nemají jeden před dru-